

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ГУВЕРНЕРСТВА”
(для бакалаврів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Нові орієнтири, формування базової гуманітарної культури в суспільстві є відмінною рисою сучасної системи освіти, яка розглядає дитину як головну педагогічну цінність.

Сучасному рівню розвитку освіти диктують вимоги глобального життя людства, суспільству потрібний новий тип особистості, якій характерні такі якості, як високий професіоналізм, здатність самому визначити мету, способи її досягнення, прагнення до вибору безперервної освіти, роботи, здатність діяти в нестандартних умовах, оперативно приймати самостійні рішення, вибирати оптимальні варіанти тощо.

Високий рівень домашнього навчання і виховання в історії розвитку людства забезпечувала губернерська педагогічна система. Губернерство як педагогічне явище постало з потреб у формуванні яскравої неординарної особистості, здатної здійснювати подальший поступ людської цивілізації.

Соціально-економічні зміни в Україні останнього десятиліття спонукали розшарування нашого суспільства. Статистика цих років свідчить про формування сімей багатих людей та представників середнього класу, що створило передумови для відродження інституту губернерства як суспільно необхідного соціально-педагогічного явища.

Досить швидкими темпами в Україні розвивається така галузь наукових знань, як сімейна педагогіка. Важливим чинником, що викликав до життя ідею домашнього виховання силами педагога-професіонала, стало негативне ставлення частини населення, особливо заможної, до системи суспільного виховання, яке повільно перебудовується на особистісно-орієнтовану модель навчання і виховання дитини. Значна кількість сучасних українських родин відмовляються від діючих суспільних освітніх закладів через високий відсоток захворювання дітей. Частина батьків хотіли б давати дітям якіснішу освіту того чи іншого змісту. Особлива атмосфера розвитку і спеціального навчання потрібна для дітей із хронічними захворюваннями, з обмеженими можливостями, а також обдарованих дітей. Враховуючи це, змінюється специфіка роботи педагога, в т. ч. і педагога сімейного виховання, сучасного губернера. Ось чому призначення сучасного інституту губернерства полягає в тому, щоб задовольнити освітні й виховні потреби, що виникли на сучасному етапі в окремих родин,

Підготовлено доцентом кафедри соціальної психології та соціальних технологій *В. І. Гайдукевич*

Затверджено на засіданні кафедри соціальної психології та соціальних технологій (протокол № 5 від 18.09.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Гайдукевич В. І. Навчальна програма дисципліни “Основи соціального губернерства” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — 19 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Основи соціального губернерства”, теми контрольних робіт, основну тематику рефератів, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2010
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

які є значущими для нашого суспільства. Окремими паростками на теренах України починає відроджуватися інститут індивідуального виховання та навчання.

Гувернерству притаманні всі ознаки системи, оскільки воно являє собою цілісну одиницю з певним порядком розташування і зв'язків її складових.

Сімейний педагог — гувернер стає довіреною особою дитини, посередником між нею і батьками, які більше зайняті своєю кар'єрою, частими відрядженнями, вирішують комплекс інших проблем.

Сім'я і сімейне виховання інших верств населення болісно відчують тиск нестабільного економічного розвитку суспільства, зростає кількість неповних, материнських, альтернативних сімей, змінюються загальноприйняті норми поведінки. Сімейне і соціальне неблагополуччя ведуть до жорсткої поведінки з дітьми. Саме тому сімейний педагог — соціальний гувернер — це новий тип вихователя, який виконує роль посередника у взаємовідносинах особистості, сім'ї, суспільства, повинен забезпечувати соціально-педагогічний захист дитини і сім'ї.

Завдання соціального гувернера — налагодити окремі шляхи взаємодії між людиною (дорослим або дитиною) і його сім'єю, з одного боку, і суспільством, соціальним оточенням — з іншого.

У зв'язку із зазначеними трансформаціями метою вивчення дисципліни “Основи соціального гувернерства” є успішне засвоєння студентами професійних завдань соціального гувернера, ознайомлення з особливостями підготовки цієї категорії соціальних педагогів і організації їх роботи.

Практичним завданням є формування готовності до професійної соціально- педагогічної діяльності гувернера.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ГУВЕРНЕРСТВА”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Гувернерство як соціально-педагогічне явище
1	Генезис і розвиток гувернерства як системи формування самобутньої особистості в умовах варіативної та альтернативної освіти
2	Відродження інституту гувернерства як суспільно необхідного соціально- педагогічного явища в Україні
3	Педагогічний комплекс умов підвищення ефективності підготовки в Україні гувернерів для сучасних потреб домашнього навчання і виховання дітей
	Змістовий модуль II. Організаційно-педагогічні засади діяльності соціального гувернера
4	Основні завдання сімейної педагогіки. Специфіка педагогічної діяльності гувернерів з дітьми в сучасних умовах
5	Функції і характерні риси сучасної української родини. Особливості соціальної роботи з різними типами сімей
6	Організація соціальної роботи з різними типами сімей. Специфіка, інваріатні та варіативні види діяльності сучасного гувернера
7	Характеристика гувернерських систем навчання і виховання
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ГУВЕРНЕРСТВА”

Змістовий модуль I. Губернерство як соціально-педагогічне явище

Тема 1. Генезис і розвиток губернерства як системи формування самобутньої особистості в умовах варіативної та альтернативної освіти

Актуальність виникнення губернерства в Україні. Офіційне визнання губернерства як педагогічного явища, інтенсивне поширення його в Україні.

Термінологічно-понятійний апарат курсу “соціальне губернерство”.

Закон України “Про дошкільну освіту”, узаконення освіти в родині.

Сутність поняття сімейний педагог (губернер), організаційно-педагогічні засади діяльності педагога-губернера. “Губернерська” система формування особистості як форма індивідуального виховання і навчання дітей.

Нові тенденції щодо експериментального введення “дошкільної освіти” як ефективного засобу вирівнювання стартових можливостей дітей, що ідуть у перший клас.

Нормативно-правова база, її суспільне значення.

Література основна [4; 7; 14; 23; 25; 35; 36]

Тема 2. Відродження інституту губернерства як суспільно необхідного соціально-педагогічного явища в Україні

Тенденції розвитку сімейної освіти.

Об’єктивні та суб’єктивні фактори потреб суспільства в послугах сімейних педагогів — соціальних губернерів.

Актуальність виникнення губернерства в Україні, сучасний погляд на професійну діяльність соціального губернера.

Інституалізація науки, взаємодія суспільних запитів і наукових пошуків у цьому процесі.

Становлення і розвиток “Валеологічної губернерської системи”.

Застосування індивідуальних адаптивних програм підготовки дітей до школи.

Література: основна [2; 4; 5; 8; 17; 28; 31; 35];
додаткова [48]

Тема 3. Педагогічний комплекс умов підвищення ефективності підготовки в Україні губернерів для сучасних потреб домашнього навчання і виховання дітей

Основні чинники відновлення професії губернера у соціальному середовищі сучасної України.

Загальні вимоги до соціального губернера як спеціаліста, орієнтованого на роботу в умовах сім’ї.

Професійна придатність, практичні навички та практико-технологічні вміння і навички. Специфіка організації індивідуальної роботи з дітьми та її особливості.

Аналіз проблем щодо науково-методичного та практико-освітнього забезпечення ефективності діяльності губернерів. Підготовка і перепідготовка кадрів цієї категорії.

Література: основна [5; 17; 25; 32; 34–37];
додаткова [48; 52; 58–60]

Змістовий модуль II. Організаційно-педагогічні засади діяльності соціального губернера

Тема 4. Основні завдання сімейної педагогіки. Специфіка педагогічної діяльності губернерів з дітьми в сучасних умовах

Сім’я як найперше соціально-педагогічне виховання й розвитку дитини. Гуманізація педагогічного процесу сьогодення. Мета домашньої освіти та навчання.

Основні завдання і зміст виховання дітей у сучасних умовах.

Суть поняття “виховний потенціал сім’ї”. Труднощі і помилки у сімейному вихованні. Їх причини і шляхи запобігання.

Особливості роботи губернера в контексті вимог, обумовлених особливостями сім’ї, домінуючими сімейними відносинами, розвитком соціуму.

Література: основна [1; 5; 7; 10; 14; 15; 34; 45; 47];
додаткова [48; 55]

Тема 5. Функції і характерні риси сучасної української родини. Особливості соціальної роботи з різними типами сімей

Неоднозначність поглядів учених на визначення типології сім'ї, ознайомлення студентів із загальноприйнятими.

Історичні зміни сім'ї як соціального інституту, трансформація форм української родини. Типові моделі сучасної сім'ї, функції та характерні риси українців.

Основні завдання і зміст сімейного виховання дітей у сучасних умовах. Особливості соціальної роботи з різними типами сімей.

Дотримання прав дитини в процесі життєдіяльності родини. Соціально-правова захищеність дитини і гувернера.

Література: основа [1; 14; 22; 33; 46; 47];
додаткова [50]

Тема 6. Організація соціальної роботи з різними типами сімей. Специфіка, інваріантні та варіативні види діяльності сучасного гувернера

Роль і місце гувернера в роботі з дітьми, з дітьми-інвалідами, з дітьми, що страждають від різних видів насильств з боку батьків або родичів, з дітьми, які виховуються самотніми матерями та інші.

Корекційно-педагогічна робота з дітьми з порушенням інтелектуального розвитку. Характеристика “Корекційної гувернерської системи освіти”.

Основні види діяльності соціального гувернера: навчально-виховна, соціально-педагогічна, культурно-просвітницька, корекційно-розвиваюча, навчально-методична тощо. Характерні особливості напруження педагогічної системи “Сім'я та обдаровані діти”.

Науково-дослідний підхід до складання, виконання та варіативності режиму дня дитини, застосування гувернерами освітньо-виховних програм для її гармонійного розвитку.

Соціально-психологічні методи гувернера в подоланні конфліктів з батьками.

Особливості роботи гувернера з дітьми із віруючих сімей. Духовно-моральне виховання на основі православних традицій.

Література: основна [1; 7; 9; 13; 15; 19; 27; 33];
додаткова [48; 55; 59]

Тема 7. Характеристика гувернерських систем навчання і виховання

Специфіка організації роботи соціальних гувернерів, основні види та її особливості. Формування “я-концепції” соціального гувернера.

Пріоритетні гувернерські методики навчання і виховання дитини в домашніх умовах.

Дослідно-педагогічна робота соціального гувернера з використанням методики М. Монтесорі — в період короткотермінового перебування в сім'ї; в організації роботи дитячого готелю; роботи повного дня в сім'ї.

Ознайомлення з теоретично-експериментальними підходами створення моделей системи сімейного виховання і технологіями індивідуального розвитку дошкільників у домашніх умовах в Україні: “Школа — сім'я”; “Сім'я та обдаровані діти”, “Валеологічної гувернерської системи”, “Колекційної гувернерської системи освіти”.

Визначення індивідуальних особливостей дитини на основі порівняння загальних психолого-педагогічних характеристик, а також стабільних і нестабільних новоутворень в її характері та поведінці.

Застосування технологій індивідуального розвитку дошкільників в домашніх умовах.

Характеристика індивідуальної адаптивної програми підготовки дитини до школи: її варіанти та етапи реалізації.

Література: основна [7; 9; 11; 15; 19; 25; 32];
додаткова [48; 50; 59]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Гувернерство як виховна система гуманістичної педагогіки.
2. Введення в професію — професійні якості гувернера, зміст професії, етичний кодекс.
3. Особливості гувернерства як форми індивідуального виховання й навчання дітей.
4. Становлення та розвиток гувернерства в Україні як педагогічна проблема.
5. Педагогічний комплекс умов підвищення ефективності підготовки в Україні гувернерів для сучасних потреб домашнього виховання і навчання.
6. Відродження інституту гувернерства як суспільно необхідного соціально-педагогічного явища в Україні.

7. Теоретично-експериментальні підходи до створення моделі сімейного виховання й навчання.
8. Сутність та зміст сучасного педагогічного процесу домашнього виховання в Україні.
9. Педагогічний комплекс умов підвищення ефективності підготовки в Україні гувернерів для сучасних потреб домашнього виховання і навчання.
10. Проблеми розвитку гувернерства в Україні: історія та сучасність.
11. Введення в професію — професійні якості гувернера, зміст професії, етичний кодекс.
12. Соціально-психологічна та консультативна робота гувернерів з сім'ями.
13. Стратегічні напрямки, методика індивідуального виховання дітей у ранньому віці.
14. Вивчення середовища, індивідуальних умов проживання дитини в родині та можливість залучення додаткових позитивних факторів процесу виховання.
15. Відродження інституту гувернерства як суспільно необхідного соціально-педагогічного явища в Україні.
16. Культура домашнього педагога (гувернера) та технології співробітництва з батьками дитини та людьми, які її оточують.
17. Методика розробки варіативності в організації та проведенні навчально-виховних занять гувернера з дітьми.
18. Використання комплексних ігрових методик у процесі виховання та коригування особистісного розвитку дитини.
19. Теоретико- методологічні засади методу М. Монтесорі.
20. Педагогіка співпраці в процесі індивідуальної роботи гувернера з дитиною.
21. Використання гувернером гри як методу виховання і навчання з дітьми різних вікових груп.
22. Сучасний погляд на професійну діяльність гувернера.
23. Зміст і завдання курсу “ Основи соціального гувернерства”.
24. Використання можливостей соціуму в організації соціально-виховної діяльності гувернера з вихованцем.
25. Застосування педагогіки співтворчості в процесі проведення гувернером індивідуальної роботи з дитиною.
26. Соціально-психологічна та консультативна робота сімейного педагога з дітьми.

27. Зміст навчально-виховної роботи гувернера з малюками.
28. Відмінності хлопчиків та дівчаток. Врахування їх педагогічній роботі гувернера.
29. Окремі психологічно-педагогічні особливості роботи гувернера з обдарованими дітьми.
30. Педагогічний комплекс умов підвищення ефективності підготовки гувернерів в Україні.
31. Сутність та зміст сучасного педагогічного процесу домашнього виховання в Україні.
32. Організація корекційно-педагогічної роботи з сім'єю, що виховує дитину з порушенням інтелекту, яка навчається на дому.
33. Розвиток надомного навчання в Україні. Історія розвитку надомного навчання та виховання за кордоном.
34. Роль соціального гувернера в підготовці дитини, що навчається на дому, і її батьків до соціально-трудової адаптації.
35. Особливості роботи гувернера з дітьми із віруючих сімей. Духовно-моральне виховання на основі православних традицій.
36. Професійна підготовка соціального гувернера як сімейного консультанта-дефектолога.
37. Культури взаємовідносин між батьками і домашнім вихователем (гувернером) як основа гармонійного розвитку дитини.
38. Гувернерство як форма соціалізації дитини.
39. Яким бути домашньому вихователю — гувернеру в районному центрі?
40. Сучасні підходи до вивчення сім'ї.
41. Аналіз досвіду домашнього виховання в сім'ях різного соціального статусу.
42. Освітня діяльність гувернерів у сучасних умовах.
43. Особливості сімейного виховання дитини.
44. Становлення і розвиток “Валеологічної гувернерської системи”.
45. Педагогічна система “Сім'я і обдаровані діти”.
46. Основні теоретично-експериментальні підходи до створення моделей-систем гувернерської освіти.
47. Шляхи оптимізації вибору батьками освітніх програм у сімейному вихованні.
48. Сімейна освіта як система і процес.
49. Індивідуальна програма роботи гувернера з дитиною — відображення функціональних можливостей і вікових особливостей.

50. Основні види діяльності соціального гувернера.
51. Гувернерська виховна система — галузь гуманістичної педагогіки.
52. Особливості роботи соціального гувернера в період короткотермінового перебування в сім'ї.
53. Об'єктивні причини відродження домашнього виховання в Україні. Роль і місце гувернерів у ній.
54. Соціальний статус гувернера в нашому суспільстві.
55. Специфіка роботи соціального гувернера в різних регіонах України.
56. Система навчання і виховання дітей-інвалідів. Роль і місце в ній гувернера.
57. Соціалізація дітей-інвалідів, специфіка роботи гувернера з цією категорією дітей, батьками і оточуючими.
58. Робота гувернера з дітьми, які страждають від різних видів насильств з боку батьків або родичів.
59. Роль соціального гувернера в організації навчання і виховання дітей одиноких матерів.
60. Використання гувернером низки методів у розв'язанні конфліктів з батьками дитини.
61. Особливості соціальної роботи з різними типами сімей.
62. Рівні підготовки соціальних гувернерів.
63. Соціально-педагогічний патронаж — один із методів роботи соціального гувернера.
64. Методика опосередкованого впливу гувернера на вихованця.
65. Зміст і завдання курсу “Основи соціального гувернерства”.
66. Дотримання прав дитини в процесі життєдіяльності родини. Соціально-правова захищеність дитини і гувернера.
67. Формування “я-концепції” соціального гувернера.
68. Роль книги В. Одоєвського “Посібник для гувернанток” у підготовці педагогів для сімейного виховання.
69. Організаційно-педагогічні засади діяльності соціального гувернера.
70. Визначення терміна “соціальний гувернер” на основі аналізу наукової літератури.
71. Юридичний статус професії соціального гувернера.
72. Складові гувернерської системи формування особистості.
73. Особистісна позиція гувернера в роботі з родиною і дитиною.

74. Характеристика основних етапів індивідуалізації при виборі гувернера для вивчення дитини.
75. Інтегровані заняття з дитиною — запорука успіху гувернера у формуванні цілісного світогляду дитини.
76. Види професійної та допрофесійної підготовки соціальних гувернерів в Україні.
77. Нормативно-правова база, статус соціального гувернера в сучасних умовах.
78. Здатність до самоаналізу та самовдосконалення як важливі особистісні характеристики соціального гувернера.
79. Термінологічно-понятійний апарат курсу “Основи соціального гувернерства”.
80. Історико-джерельний огляд становлення та розвитку соціального гувернерства в Україні.
81. Місце і роль гувернера в суспільстві і родині з погляду світової літератури та педагогічної спадщини.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Проблеми розвитку гувернерства в Україні: історія та сучасність.
2. Місце і роль гувернера в суспільстві і родині з погляду педагогічної спадщини та літератури.
3. Професійна придатність. Вивчення професійно важливих особливих рис гувернера, його здатність до самоаналізу та самовдосконалення.
4. Дотримання прав дитини в процесі життєдіяльності родини. Соціально-правова захищеність дитини і гувернера.
5. Розробка алгоритму процесу виховання дитини соціальним гувернером. Процес адаптації його в родині.
6. Технологія вивчення особистості дитини, батьків, членів родини, оточуючого середовища соціальним гувернером.
7. Вікові особливості емоційно-соціального розвитку дитини та їх врахування гувернером в організації виховної роботи з дітьми.
8. Визначення індивідуальних особливостей дитини на основі порівняння загальних психолого-педагогічних характеристик, а також стабільних і нестабільних новоутворень в її характері та поведінці.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

9. Специфічна діяльність домашнього педагога (гувернера) з дітьми з хронічними захворюваннями та з обмеженими можливостями.
10. Науково-дослідний підхід до складання, виконання та варіативності режиму дня дитини, застосування освітньо-виховних програм для її гармонійного розвитку.
11. Особистий приклад гувернера як складова виховного процесу.
12. Врахування та використання можливостей соціуму в організації соціально-виховної та навчальної роботи гувернера з дитиною.
13. Форми підготовки соціальних гувернерів.
14. Зміст і завдання курсу.
15. Сучасний погляд на професійну діяльність соціального гувернера.
16. Методика опосередкованого впливу гувернера на вихованця.
17. Формування “я-концепції” соціального гувернера.
18. Соціальний захист гувернера, робота служб з працевлаштування.
19. Врахування гувернером у своїй роботі особливостей анатомо-фізіологічного та психологічного розвитку дітей.
20. Сутність організації контролю батьками за роботою гувернера. Юридична сторона.
22. Аргументуйте вашу думку на тезу, що виключно тільки індивідуальне навчання має ряд негативних наслідків.
23. Схарактеризувати формування освітньо-виховної системи “Школа – сім’я”.
24. Пріоритетні гувернерські методики й теорії виховання дитини в домашніх умовах.
25. Організаційно-педагогічні засади діяльності педагога-гувернера.
26. Роль книги В. Одоєвського “Посібник для гувернанток” в підготовці педагогів для сімейного виховання.
27. Схарактеризуйте призначення сучасного гувернера.
28. Які складові гувернерської системи формування особистості?
29. В яких навчальних закладах проводять фахову підготовку майбутніх сімейних педагогів-гувернерів?
30. Особливості соціальної роботи гувернера з різними типами сімей.
1. *Артемова Л.* Соціалізація дитини в родині // Дошкільне виховання. — 2004. — № 3. — С. 3–5.
2. *Бардінов А.* Ідеї підготовки домашніх наставниць у педагогічній спадщині С. І. Миропольського // Імідж сучасного педагога. — 2002. — № 10. — С. 37–40.
3. *Бардінов А.* Система допрофесійної підготовки домашнього вихователя (гувернера) в сучасних умовах // Наукові здобутки студентів і магістрантів — школі XXI століття. — Полтава, 2001. — Вип. 6/7 (20–21). — С. 259–264.
4. *Бардінов А. В., Бардінова В. Д.* Допрофесійна підготовка домашнього вихователя (гувернера) в сучасних умовах // Підготовка педагогічних кадрів до роботи в умовах та нової структури і змісту початкової освіти: Матеріали всеукраїн. наук.-практ. конф. 23–25 квіт. 2001 р. — Полтава, 2001. — С. 191–193.
5. *Ганичева А.* Каким быть домашнему воспитателю-гувернеру // Дошкольное воспитание. — 1995. — № 9.
6. *Годовикова Д.* Как развивать любознательность малыша // Семья и школа. — 1985. — № 11. — С. 29–31.
7. *Горшкова Т. Є.* Академія дошкільних наук. Країна розвитку дитини. — К., 2000. — 222 с.
8. *Гувернантку* замовляли?: “Круглий стіл” з проблем індивідуального виховання // Дошкільне виховання. — 1999. — № 4. — С. 10–11.
9. *Дитина:* Методичні рекомендації до програми виховання і навчання дітей від 3 до 7 років. — К., 2004. — 232 с.
10. *Заповіді* традиційної сімейної педагогіки // Освіта. — 2003. — № 33.
11. *Зовнішнє середовище та психічний розвиток дитини* / За ред. Р. В. Тонкової-Ямпольської. — М., 1999. — 352 с.
12. *Козлова С. А.* Дошкольная педагогика. — М., 2002. — 416 с.
13. *Кочерга О.* Повірте у свою дитину // Дошкільне виховання. — 2004. — № 3. — С. 14–15.
14. *Куликова Т.* Семейная педагогика и домашнее воспитание: Учебник. — М., 1999. — С.193–199.
15. *Леонтьева Н. Р.* Учимся дома // Семья и школа. — 2000. — № 11. — С. 8–9.

16. Любар О., Стельмахович М. Історія української школи і педагогіки. — К., 2003.
17. Маценко М. До проблеми змісту проф.-педаг. підготовки гувернера // Наукові здобутки студентів і магістрантів — школі XXI століття. — Полтава, 2002. Вип.2. — С. 22–29.
18. Монаков Н. І. Вивчення ефективності виховання: Теорія та методика. — М., 1981. — 315 с.
19. Мерлин В. С. Очерки интегрального исследования индивидуальности. — М.: Педагогика, 2001. — 544 с.
20. Метод научной педагогики Марии Монтессори / Сост. и ред. З. Н. Борисова, Р. А. Семерникова. — К.: Каскад, 2003. — 132 с.
21. Навчання і виховання дітей дошкільного віку / За ред. Л. В. Артемової. — К., 1974. — 224 с.
22. Никитин Б. П., Никитина Л. А. Мы, наши дети и внуки. — Молодая гвардия, 1989. — 303 с.
23. Николаев С. Давно забытое? Новое! Возрождение гувернерства // Начальная школа. — 1995. — № 36. — С. 2
24. Навчання і виховання дітей дошкільного віку / За ред. А. Неділько. Репетитор: домашній учитель, аутсайдер чи бізнесмен? // Журнал для батьків. — 2000. — № 4. — С. 24–27.
25. Парака О. Гувернерство як форма соціалізації дитини // Наукові здобутки студентів і магістрантів — школі XXI століття. — Полтава, 2003. — С. 84–88.
26. Педагогіка / За ред. А. М. Алексюка. — К., 1985. — 631 с.
27. Планування роботи з дітьми раннього віку / Упоряд. Т. Науменко. — К., 2003. — С. 37–42.
28. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. — К., 2004. — 456 с.
29. Перетяцько Т. Культура міжнаціональних відносин у початковій школі // Початкова школа. — 1997. — № 4. — С. 54–55.
30. Побірченко Н., Потиченко С. Диплом для гувернантки // Освіта. — 2000. — № 44 (4–11 жовт.). — С. 3.
31. Романюк Н. “Гувернантка” — звучить не гордо, але привабливішеї ніж “безробітний” // Україна молода. — 1997. — 19 черв.
32. Русова С. Нові методи дошкільного виховання // Дошкільне виховання. — 1991. — № 11, 12.
33. Савенко А. И. Детские исследования в домашнем обучении // Одаренный ребенок. — 2002. — № 5. — С. 78–86.
34. Саратулова Е. Г. Виникнення і розвиток гувернерства в Україні // Рідна школа. — 2001. — № 7. — С. 70–72.
35. Саратулова Е. Г. Організація системи домашнього навчання й виховання на державному рівні // Педагогіка і психологія. 2000. — № 2. — С. 131–137.
36. Саратулова Е. Г. Професійна підготовка гувернерів: ретроспективний огляд — сучасність і перспективи // Педагогіка і психологія. — 2000. — № 4. — С. 134–139.
37. Саратулова Е. Статус гувернера в суспільстві // Світло. — 2000. — № 4. — С. 77–80.
38. Саратулова Е. Г. Програма навчального курсу “Методика роботи гувернера” / Соц. педагогіка: кваліфікаційна характеристика, навч. план та прогр. вищих учбових закладів для спец. 7.01.01.06 / За заг. ред. І. М. Мельникової. — К.: Час молоді. 1999. — С. 97–111.
39. Саратулова Е. Г. Розвиток писемності і навчання письма як одна з важливих проблем усіх епох // Початкова школа. — 2000. — № 6. — С. 48–52.
40. Саратулова Е. Г. Тематика роботи з розвитку мовлення у початкових класах // Рідні джерела. — 2001. — № 2. — С. 19–24.
41. Саратулова Е. Г. Українські народні ігри дітей і молоді влітку // Фізичне виховання в школі. — 1998. — № 2. — С. 28–30.
42. Саратулова Е. Г. Фізіологічне доцільний режим дня // Дошкільне виховання. — 2001. — № 5. — С. 13–15.
43. Саратулова Е. Г. Формування у школярів уміння висловлювати думки у письмовій формі // Рідні джерела. — 2001. — № 4. — С. 25–28.
44. Специфика семейного воспитания в современных условиях: Сб. тр. / Под ред. У. Б. Гребенникова. — М., 1978. — 17–23 с.
45. Токар Н. Культура взаємовідносин між батьками і домашнім вихователем як запорука гармонійного розвитку дитинства // Наукові здобутки студентів і магістрантів — школі XXI століття. Полтава, 2003. — С. 35–36.
46. Толстихина А. Мосье, наставник, гувернер // Первое сентября. — 1995. — 16 февр. — С. 3.
47. Федоренко Д. Хто почне першим? Домашній учитель: потреба в пед. кадрах нової спеціалізації // Освіта. — 2000. — 12–19 лип. — С. 5.

Додаткова

48. *Ахмедова Н. М.* Личностно-деятельностный подход к контекстному обучению социального педагога // Педагогика. – 2003. – № 5. – С. 55–60.
49. *Бочарова В. Г.* Соціальна педагогіка: діалог науки і практики // Педагогіка. – 2003. – № 9. – С. 3–8.
50. *Василькова Ю. В.* Методика и опыт работы социального педагога. – М., 2001. – 157 с.
51. *Введення у соціальну роботу: Навч. посіб. / Т. В. Семигіна, І. М. Грига, О. С. Шевчук та ін.* – К.: Фенікс, 2001. – 286 с.
52. *Коваль Л. Г., Зверева І. Д., Хлебик С. Р.* Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посіб. – К.: ІЗМН, 1997. – 392 с.
53. *Краснова Н. П., Марченко Л. П.* Методика роботи соціального педагога. – Луганськ, 2001. – 112 с.
54. *Куликова Т. А.* Семейная педагогика и домашнее воспитание. – М., 2000. – С. 14–26.
55. *Маригодов В. К.* Педагогика и психология: аспекты активизации творчества и готовности к профессиональной деятельности: Учеб. пособие для техн. вузов / В. К. Маригодов, С. Е. Моторная. – Севастополь: Изд.-во СевНТУ, 2004. – 170–173 с.
56. *Мищик Л. І.* Теоретико-методичні основи професійної підготовки соціального педагога у закладах вищої освіти. – Запоріжжя: Промінь, 1997. – 370 с.
57. *Нагавкина Л. С.* Социальный педагог: введение в должность. – СПб., 2000. – 267 с.
58. *Селевко Г., Селевко А.* Технологи социально- педагогической работы // Социальная педагогика. – 2003. – № 1, 2.
59. *Хмелева Н.* Этический кодекс социального педагога и социального работника // Социальная работа. – 2002. – № 2. – С. 17–19.
60. *Конвенція про права дитини / Центр ООН з прав людини.*
61. *Херсонский Б. Т., Дворяк С. В.* Психология и профилактика семейных конфликтов. – К., 1991. – 36–42 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Основи соціального гувернерства”	5
Зміст дисципліни “Основи соціального гувернерства” ...	6
Питання для самоконтролю	9
Теми контрольних робіт.....	13
Список літератури.....	15

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>С. М. Толкачова</i>
Комп’ютерне верстання	<i>Н. М. Музиченко</i>

Зам. № ВКЦ-4389

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП “Видавничий дім “Персонал”
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.